

BUDAPESTI KIR. ÜGYÉRSÉG
1934 JAN 1
ÁTVETTEEGYETEMI
KÖNYVTÁR
FELMÉRŐ
KÖNYVTÁRKÖNYV
FRANKL
Lány

Krisztus kenyeret osztogat. — Murillo festménye a Szépművészeti Múzeumban.

Murillo (ejtsd : Murillyó) spanyol festő, szül. Sevilla, 1617, megh. u. o. 1682. Korának és nemzetének egyik legjellemzőbb festője, hosszú ideig a köztudatban a spanyol művészetnek főképviselője.

LEÁNY POLGÁROK LAPJA

A POLGÁRI FIÚ- ÉS LEÁNYISKOLAI TANULÓK GYAKORLATI IRÁNYÚ FOLYÓIRATA

Felelős szerkesztő: SIKLAKI ISTVÁN

EGY NAGY KÉRDŐJEL.

Írta Jeszenszkyné T. Irén.

Csengetnek. Tízperces pihenőre szaladnak ki a lányok. Zsivaj, láрма, kiáltozás veri fel a széles folyosók csendjét.

Csak az első osztály tanulói vonulnak ki ma szokatlan csendben az osztályból. Csoportokba állva, összegugorogott fejjel, halkán tárgyalgatják azt a nagy eseményt, mely ma a kézimunka-órán velük történt. Jaj, mi lesz, ha azt a többi osztály is megtudja? És mit fog szólni az igazgatónő, meg a többi tanárnők, ha ezt meghallják?

Mi is történt hát?

A lányok a kézimunka-óra előtt mind előszedték a köteseit, csak Szabó Ilonka nem találta helyén a magáét. Lett erre keresés! Felkutatott minden zeget-zugot a táskában, a padban, a pad alatt, nincs — nincs a kötése sehol. A kabátja zsebében tízszer is kiforgatta, majd a szomszédokra került a sor, végre az egész osztály kutatott, keresett — mindhiába, a kötés nem akart előkerülni. Pedig a kézimunkán már csak néhány sor hiányzott, hogy teljesen kész legyen.

Mikor Irma néni, a tanárnő belépett, Ilonka sírva ment eléje és jelentette, hogy elveszett a kézimunkája, nem leli sehol, pedig az egész osztályban kereste már.

— Talán otthon felejtetted — mondja Irma néni.

— Nem, nem, bizonyosan elhoztam és ide a padba tettem.

— Akkor keressétek!

Újból megindul a keresés. Olyan lett az osztály, mint egy megbolygatott méhkas. Izgett-mozgott minden fej, minden kéz és minden láb. A lányok egy része a pad alá bújt, a másik a pad mélyét kutatta. Mindhiába — a kötés nincs sehol.

Erre Irma néni is beállt a keresők közé.

— Minden lány tegye a táskáját a padra! És most soronként jöjjetek ki a padból! — adja ki a parancsot Irma néni. Aztán ő maga nézte át a lányok táskáit, a padok belsejét, és minden zeget-zugot. Hej, sok min-

den oda nem való dolog került ki azokból a táskákból, csak éppen az nem, amit Irma néni keresett.

Mikor már az egész osztályt átkutatta, így kiáltott fel:

— Érthetetlen! Ki látta ma közületek az Ilonka kötését?

Erre öt lány ugrott fel bizonyítani, hogy látták.

— Én is, én is láttam, itt volt még a magyar órán is a padban. Az egyik tű le is esett, én emeltem fel — így bizonyígtatták sorra a lányok.

A jelentkezők között volt az osztály legjobb magaviseletű tanulója is. Lehetetlen, hogy Bíró Juliska is hazudjék, lehetetlen, hogy öt leány egyszerre mondjon valótlanúságot! De akkor hát hol lehet az a kézimunka? — Nem ment ma valaki közületek haza? — kérdi tűnődve Irma néni.

— Nem, nem, senki, sőt ma nincs is hiányzó az osztálykönyvbe írva.

— Érthetetlen — szól ismét Irma néni, és nyomban megy is ki az osztályból, hogy ezt a különös dolgot az igazgatónőnek bejelentse.

Amint kilép, meglátja az iskolaszolgát, s akkor hirtelen egy gondolata támad:

— Ferenc kérem, menjen el hamar a Szabó Ilonka mamájához, és kérdezze meg, nem hagyta-e otthon Ilonka a kötését?

Azzal szó nélkül visszajött az osztályba, nyugalomra intette a felzaklatott lányokat és megkezdte a tanítást.

A lányok tovább is csendesen suttogtak, tanakodtak, hogy mi is lesz már most? Vajjon ki vehette el az Ilonka kötését? És bizony már gyanuba is fogtak egy-két leányt, akit az egész osztály nem nagyon szeretett. A kötés sem akart ma szaporodni, egyre hiba csúszott bele, s minduntalan fejteni kellett.

Egyszer csak rémülten hallják, hogy valaki kopog az osztály ajtaján.

— Nézd meg csak, Margitka, ki kopog az ajtón! —

szól oda egy lánykának Irma néni, mert tanítási idő alatt senkinek sem volt szabad az osztályba belépni.

A kis Margitka reszkető kézzel fogja meg az ajtó kilincset, és félve kinyitja az ajtót.

Egyszerre hangos örömrivalgásban tör ki az osztály:

— Megvan, itt van az Ilonka kézimunkája!

Igen, ott áll a szolga és kezében vígan lobogtatja a keresett kötezt.

Irma néni tanácstalanul néz a lányokra, majd a szolgálóhoz fordul:

— Ki adta át magának kötezt?

— A Szabó Ilonka édesanyja. Ilonka otthagya ma reggel az asztalán.

A lányok most ijedten felszisszennek. Ilonka olyan piros lesz, mint a pipacs, és az öt lány, aki Ilonka mellé pártolt, hangosan, keservesen elkezd sírni.

A kereszténység hirdetése. — Lotz Károly festménye.

Irma néni talán most még nagyobb zavarban volt, mint ezelőtt. Lehetetlen, hogy ennyi hazug leány akadjon az osztályban, lehetetlen, hogy még Bíró Juliska szavában sem lehessen hinni! De akkor hát mért bizonyították oly nagyon, hogy látták az Ilonka kézimunkáját?!

Irma néni pár percig szótlanul ült és gondolkozott. Aztán először is Bíró Juliskát szólította meg.

— Juliska, mondd csak, mért állítottad te, hogy látad az Ilonka kötését?

— Irma néni, kérem szépen, én igazán azt hittem, hogy láttam. Ilonka addig beszélt, hogy itt volt a kötése, míg végre én elhittem neki.

Igy védekezett a kis Bíró Juliska.

— Hát te, Margitka, mért mondtad, hogy a kötőtűjét is felvette a földről? — kérdi most Irma néni a zokogó Margitkát.

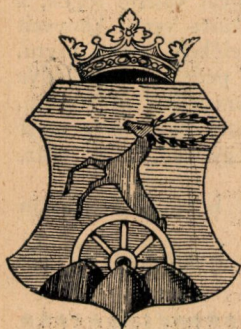
— Én, Irma néni, igazán felemeltem egy kötőtűt a pad alól, és Ilonka azt mondta, hogy az az övé.

— Pedig az enyém volt — kiált bele Erzsike.

— És most te beszélj, Ilonka, de ne hazudjál, mondd meg az igazat: mért csináltad velünk ezt a komédiát?

Ilonka hallgat, azaz, hogy úgy sír, úgy bömböl, hogy az udvarra is kihallatszik, de az Irma néni kérdésére se most, se azután soha sem adta meg a választ. Hiába faggatták a lányok, hiába kérdezték otthon vagy az iskolában, Ilonka erről nem volt hajlandó felvilágosítást adni.

No és ti, lányok, kik ezt a furcsa történetet most elolvastátok, mit gondoltok: tudta-e Ilonka, hogy a kötését otthon felejtette, vagy csak félelmében csinálta ezt a kínos jelenetet?...

Pozsony vármegye
címe.

Pozsony.

Az ősi pompa, a nyílt férfijellem
E városarcból ránk vetít-e még?
Az ó házakban (kortanúk is egyben)
Történetünknek hírfáklyája ég.

A Moriamur vára sasszemekkel
Csüng most is a Dunán, bár csonka rom.
A víz tükörfényében százezerszer
Füldött a város s egy márványszobor.

A nagy királyné márványszobra. S hol van?
Tán összetörték benne vad kezek
A lángész fényét, mely nem vétkezett!

A nagy királyné márványszobra... Holtan
Éjente visszatér, ha süt a hold:
Őrt áll a téren, melynek disze volt.

Havas István

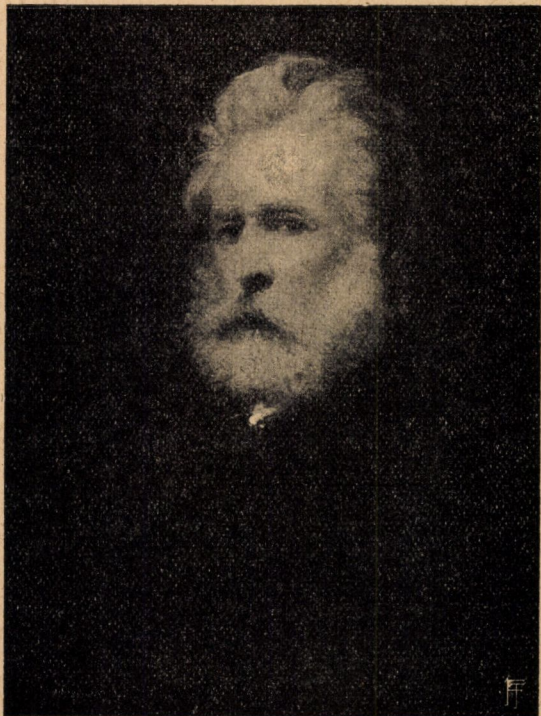
LOTZ KÁROLY

1833—1933.

A német származású nagy magyar festő születésének századik évfordulóját december 16-án ünnepli a művészvilág. Lotz Károly Hessen-Homburgban született, Németországban ringott a bölcsője, de az Isten rendelése szerint a mi szent földünkön magyarrá érett a lelke, a művészete. Lotz Károly művészelkét örökre magához láncolta dicsőséges történelmünk, a délibabos magyar Alföld szépsége. A magyar nép élete, eredeti lelki világa művészi magasságokba röptette képzeletét. A született magyar művész sem tudta volna nagyobb szeretettel, tökéletesebb művészettel, élesebb meglátással vászonra vetíteni a magyar pusztá regényes szépségeit: a nádfedeles korcsmákat, tanyákat, méneseiket. Őszintén szerette magyar népünket, talán azért vállalkozott örömmel Petőfi János vitéz-ének az illusztrálására is. Az ő freskói díszítik a Városi Vigadó, a Nemzeti Múzeum, az Akadémia, az Operaház, az Országház, a Mátyás-templom, a pécsi székesegyház, a Kúria falait, lépcsőházát és mennyezetét. E terjedelmes művészi alkotásain kívül történelmi festményeket is küldött a Műcsarnok kiállításaira: Hunyadi János halála, Kapisztrán János buzdítja a népet, Szent István alamizsnát oszt. Művészi hagyatékát, a többszáz daraból álló gyűjteményt most a Szépművészeti Múzeum őrzi.

A pesti olvasóim a nagy magyar művész halálának századik évfordulóján keressék fel a Szépművészeti Múzeumot, és a kegyeletos tanulmányi kiránduláson nézzék meg Lotz Károly halhatatlan alkotásait. S írjátok meg nekem, hogy a művésznek melyik műve ragadta meg leginkább lelketeiket. Beszámoló leveleiteket január 1-ig küldjétek be a szerkesztőség címére. Megfigyeléseiteket pontozzuk.

S. I.

Lotz Károly önarcképe.

HA A VÉGE JO...

Írta Kovásznay Erzsi.

Molnár tanár úr, az irodalom s történelem tanára elfoglalta helyét a katedrán. Szokás szerint kitette maga mellé óráját, megtörülgette pápaszemét, beírt az osztálykönyvbe, aztán végigjártatta mosolygós kék szemét a diákokon.

Senki nem mozdult, pedig a tanár úr cseppet sem volt szigorú. De annyira szerették, hogy senki sem mert volna bosszúságot okozni neki, hogy magára ne vonja társai haragját. Némán lesték, mit fog mondani a tanár úr megint valami szépet, érdekeset.

A tanár úr most a hópihéket nézte elgondolkodva, aztán odafordult megint a fiúkhoz.

— Fiaim, ma már karácsonyi hangulat lebeg itt köztünk s gondolatban tudom, ti is már gyakran otthon vagytok. A karácsony s a tél tele van mesével. Olyanokkal, amik képzeletünkben születnek meg, de lehet mesélni olyat is, ami megtörtént velünk. Mult órán nagyon meg voltunk elégedve veletek, most jutalmul elmesélem nektek, hogyan lettem én íróvá...

A fiúk közt örvendező zúgás tört ki. Egy-ketten felugrottak helyükről, de gyorsan visszaültek, mert Molnár tanár úr csak a szelídséget s a finomságot szerette. Hamar csend lett s mesélni kezdett a tanár úr:

«Épp negyedik voltam én is, mint ti, — régen volt... De a hó akkor is így esett s az iskola udvarán öt-hat hóember vigyorgott egymásra.

Előadás végén persze rohantak a fiúk a kertbe, majd levertek egymást a lábukról... Engem megállított az osztályfőnök úr s üzenetet küldött velem az épület másik szárnyába egy tanár úrnak. Sétáltam szépen a kerten át, ahol javában folyt a hó-háború két csapat között. Röpködtek a hógolyók, kiabáltak a fiúk, s egy-egy sikerültebb

lövés után valóságos indiánüvöltés tört ki. Lehajoltam én is, felmarkoltam egy csomó puha havat, s nagy élvezettel kezdtem gyúrni.

Ebben a pillanatban: puff!... csrr... jajj...! A pedellusék konyhaablakába puffant egy hatalmasan meggyúrt hőlöveg s az ablak hangos csörömpöléssel hullott a kövezetre. Egy pillanatra teljes csend lett. De megjelent az ablak mögött a pedellusné felháborodott arca, a lépcső alján pedig maga a pedellus, csöbörrel s seprővel kezében. A fiúk usgyi, vesd el magad, rohantak arra, amerre a kijáratot tudták. Mire a pedellus odaért, csak hármónkat talált. Két lurkót, akiket rohanás közben felborítottak és még prüszköltek a hótól, s engem, aki ártatlanságom tudatában a legnagyobb nyugalommal álltam ott. Egyik fiú sírt, mert belevágta arcát valami rögbe, a másik ordítva tiltakozott, mert el akarta venni könyveit a pedellus. Jőmagam igyekeztem előkelő arcot vágni, de nem sok eredménnyel, mert a pedellus csúfolódva mutatott kezemre, mikor minden gyanu ellen tiltakoztam, s csakugyan, az ártatlanul felvett marék havat még most is ott gyúrtem a kezemben... Egy szó, mint száz, felírt hármónkat a szigorú ember.

Másnap hivatott az osztályfőnök bennünket. Énrám különösen szigorúan nézett.

— Te, akire üzenetet bízom és komoly fiúnak hittelek, te csinálsz ilyeneket...?!

Vianney szt. János: «Az erény könnyen átszármazik az anyák szívéből gyermekeik szívébe. Az a gyerek, ki oly szerencsés lehetett, hogy jó anyja volt, sem nem tekinthet, sem nem gondolhat rá soha a nélkül, hogy ne sírjon.»

Pozsony a Duna felől.

Foto Erdélyi.

Felejtethetlen esztendő számkra az 1933. Ebben az évben tiltották el a csehek Pozsonyban a magyar nyelv hivatalos használatát. A hivatalokban, az iskolákban többé nem beszélhetnek Petőfi, Arany, Mátyás nyelvén a pozsonyi magyarok. Gyerekek, nem tudom visszapanaszolni könnyeimet, ha a pozsonyiak karácsonyára gondolok. Az idén nekem sem lesz boldog karácsonyestém, az illatos fenyőfa alatt szomorúan, fájdalmasan fog az ég felé szállni az én imádságom... Azóta nincsenek nyugodt éjszakáim. A felejtethetlen, a nagy erejű magyar esküt hallja minduntalan a fülem: Életünket és vérünket... Felrezenek a villamosok, a gépkocsik dübörgésére, s ilyenkor azt gondolom, hogy most tört darabokra a királynő fehér márványba merevedett koronás teste. És mi, akik minden pillanatban fel tudnánk áldozni életünket és vérünket a hazáért, kétségbeesve, tehetetlenül álljuk körül nap, mint nap a porba hullott magyar dicsőséget... Meddig, meddig még, édes gyermekeim?!!

S. I

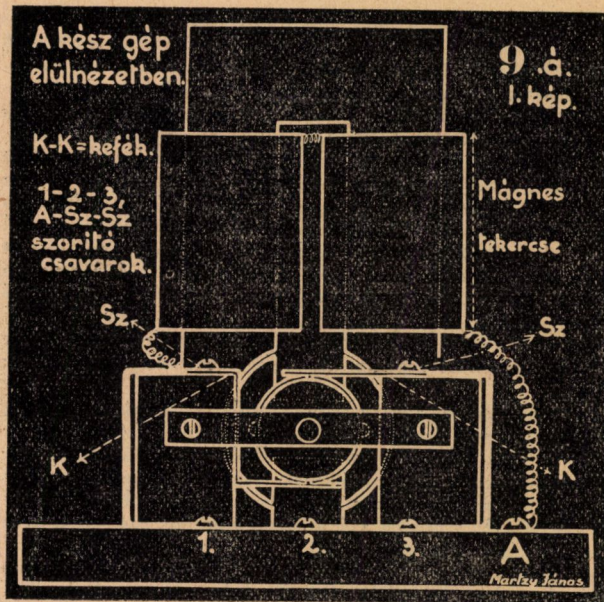
vezete, de még ebben a helyzetben
 idetartom és megpróbálom a forgó-
 és ütődés nélkül, könnyen forog a
 t végeztem és meg is rögzíthetem
 págyilemezt. Ha azonban a forgó-
 ik vagy ütődik a mágnessel, akkor
 tologatással próbálok a csapágy-
 forgórész simán forogjon. Ame-
 zetben kell a csapágyilemezt a
 ehogyan sem sikerül, akkor
 meg az előírásnak, vagy pedig
 etben rájöhethünk a hibára,
 ész.

k kell arról, hogy valami
 rgó kollektorba, hogy az
 és a kollektor szeleteihez
 éknek megfelel két síma
 osszú, a másik 100 mm
 a rövidebbik, felülről
 alulról. Mindkettőt
 a két nagyobb
 ni. Az egésznek
 Sz a szorító-
 a kefék jól
 ük és a
 a kol-
 ra.

A kész gép
 elülnézetben.

K-K=kefék.

1-2-3,
 A-Sz-Sz
 szorító
 csavarok.

vezetünk bele, az a gépet megindítani nem fogja, egyenáram azonban igen. Sőt ilyen kapcsolás mellett még gyengébb egyenáram is elegendő a gép működtetéséhez, mint főáramkörű kapcsolás esetén. Vagyis akiknek váltakozóáram áll a rendelkezésükre, azok csak főáramkörű kapcsolás mellett használhatják gépüket; akiknél egyenáram van, azok mindkét fajtájú kapcsolást igénybe vehetik. Ha gyengébb az áramuk (akkumulátor, zseblámpaelem), akkor a mellékáramkörű kapcsolást használjuk, erősebb áram mellett a főáramkörűt. A kapcsolás pedig a következő: főáramkörűnél a bevezető drótokat a 2. és 3. kapocsba szorítjuk és a jobboldali hasábon levő kapocs *nincs* összekötve az A kapoccsal; mellékáramkörűnél: a jobboldali hasábon levő kapcsot összekötjük az A kapoccsal és a bevezető drótokat az 1. és 3. kapocsba szorítjuk. Ezen kapcsolási elrendezéssel vált tulajdonképpen lehetővé az, hogy ugyanazt a gépet lehet egyen- és váltakozó árammal táplálni és ugyanazt a gépet lehet egyenáramú táplálás mellett főáramkörűre és mellékáramkörűre kapcsolni. Ezért is érdekes és értékes a kis gépünk.

Megismerve így a gép kapcsolási módjait és lehetőségeit, rátérlek arra, hogy hogyan hozhatjuk működésbe a gépet. Először azokhoz szólok, akiknek *váltakozó* áramuk van. Ezek — mint tudjuk — csak a *főáramkörű* kapcsolást használhatják. Tehát: a jobboldali hasábon levő kapocs és az A kapocs *nincs* összekötve és az áramot bevezető huzalok egyikét a 2., a másikat a 3. kapocsba szorítjuk. Ezen huzaloknak olyan jól szigetelt huzaloknak kell lenni, mint amilyen az fróasztal vagy éjjeliszekrényen levő villanylámpák huzalai. A huzalok másik végét olyan dugós-kapcsolókba foglaljuk bele, amelyet a fentemlített lámpáknál is látunk. Amikor a két drótvéget a gép 2. és 3. számú kapcsába beszorítottuk, *csak akkor* dugjuk be a dugós kapcsolót a fali kapcsolóba. A gép, helyes szerkesztés esetén, azonnal megindul és igen gyorsan (percenként kb. 4000 fordulat) fog járni. Ha megindulna meg, akkor óvatosan meg kell érinteni a forgórész tengelyét, hogy meggyőződjünk arról, hogy a gép valóban megindult-e. Ha megindult, akkor a kezünkkel

nem szabad. Egy ellenállást kell közli a drótból kell készíteni. Minden vi. 0'5 mm átmérőjű, szigetetlen (csupán a mérték, az attól függ, hogy kinek hárséges méterek számát megkapjuk, ha 2'4-del. Tehát pl. 220 voltos áramú huzalra van szükségünk (huzal mennyiséget kezelni tudjuk). Egy 1 cm átmérőjű pálcára cs. hosszú pálcára fog csak ráfér a huzalt és egy fahengerre csak ne érintkezzenek egymással, hanem milyenben a pálcán voltak, ságot hagyunk, akkor es. csavarhatjuk rá. Ha már számítok, akkor 33 cm kell, hogy a menetek ne zárlatot) okozhat, éppen zítjuk. Ennek az ellen a kapcsolási módot csolóból egyik sziz. A másik szigetelés és egy kampós levő menet kampós ellenáll

Nem tagadhatod meg kérésemet!

Ung vm. címere.

Fiam, leányom, nem tagadhatod meg kérésemet, mert szerető szívedhez, istenfélő lelkedhez szólok. Karácsony előtt valami kimondhatatlan édes érzés még a hétköznapijainkat is ünnepé avatja. A betlehemi jászol közelsége megszelidíti indulatainkat, enyhíti szenvedéseinket, elapasztja panaszunkat, elfeledteti bánatunkat. Gyerekek, a karácsonyestét váró tiszta lélekkel olyan könnyű jót cselekedni! Most minden szegény ember füttellen kunyhója betlehemi istálló és az ártatlan magyar gyerekek bölcsője, festetlen faággya, díkjója betlehemi jászol! Legyetek ti ezeknek az elhagyott betlehemi hajlékoknak alázatos lelkű háromkirályai, boldogabb jövődőt hirdető vigasztaló angyalai. Osszátok szét apró örömeiteket, szerény vagyongátokat a szegények között, hogy részei lehessetek a soha el nem múló boldogságnak.

Karácsony hetében kobogtassatok be mindannyian a nálatoknál szegényebbek hajlékát. S tiszta érzésekkel, szerény

főhajtással tiszteljétek meg a magyar szegénységet. Mert az alázatos, hívő szegényeknek a kívánsága, őszinte könnye az Isten kívánsága, a kis Jézuska könnye. S azután nem is hiszed, kedves fiam, leányom, hogy milyen felemelő érzés kenyeret, reménységet, örömet osztogatni...

Ha úgy érzed, hogy már megtelt a lelked a karácsony szent áhítatával, akkor indulj el a betlehemi hajlékok felé, s meglásd, egész úton érezni fogod az elhagyottak, a szegények Jézuskájának a közelségét...

Van még egy kérés: a karácsonyi szünidőben ird le nekem egy hosszú, kedves levélben annak a felejtethetetlen betlehemjárásnak ünnepi hangulatát.

S én majd anyalkáimnak, kedves olvasóimnak őszinte leveleit egybegyűjtve elküldöm a kis Jézuskának...

*

A levélíró cselekvő magyarjaimat a Jézuska nevében majd én fogom megjutalmazni. Karácsonyi leveleteket pontozzuk. A beküldés határideje január 10.

Siklaki István.

Jézuska eljön.

Jézuska eljön minden házba,
Mire a gyertyák ezre ég:
Feléd fordítja fénylő arcát,
Meglátod tiszta, szép szemét...

Jézuska eljön minden házba,
Ha buzgó ének szárnyra kap:
Ott áll szeliden, hófehéren
A zöld fenyőfa-ág alatt...

Jézuska eljön minden házba,
Nyomorgón, árván is segít,
A szenvedőknek balzsamirt hoz
S letörli omló könnyeit...

Jézuska eljön minden házba,
Ha vig kacaj cseng: itt lesz... itt.
Nyomába béke leng s szívünkbe
Öröm, áhítat költözik...

Jézuska eljön, meglássátok,
S malasztos, boldog estelen
Minden mosolygó gyermekarcot
Végigsimít szerelmesen...

Vályi Nagy Géza.

A honfoglalás nagy művének első diadalünnepé Ungvárt virradt fel a magyar hazára.

Ezt vallják Ungvárról a történetírók! Álmos vezér fiával, Árpáddal együtt vonult be Ung várába, ahol négy napig tartó diadaláldomást tartott. A negyedik napon a halálát közeledni érző agg vezér tanácsot tartván a nemzetségek fejeivel, ezek még Álmos életében hűséget fogadtak fiának, Árpádnak, kit ősi szokás szerint paizsaira emelve, fejedelmüké választottak. Azóta 1037 esztendő telt el, s Ung vármegye népe ezer év óta a legodaadóbb és leg-hősiesebb támasza volt a magyar szabadságnak. Tanuink erre Isten és ember előtt II. Rákóczi Ferenc, székesi Bercsényi Miklós gróf, Ung főispánja (1696), és Kossuth Lajos.

Mindhiába, az ungvári testvéreink is a pozsonyi és kassai magyarok sorsára jutottak! Dolgozzatok és innádkozzatok, édes gyermekeim, hogy testben és lélekben erősek lehessetek, mert Kassa, Pozsony, Ungvár bennetek látja meg szabadítóját.

Ungvár vára

Szél Karcsi táblai rajzokkal szemlélteti társainak a fizika örök törvényeit. 1—2. A fém nem mindig *nyújtható*! ... 3. Egykarú emelő ... 4. Kétkarú emelő ...

REGÉK MARKO KIRÁLYFIRÓL³

Irta Tarczay Erzsébet.

Két testvér.

Évek teltek el a szerb hegyek felett és Marko királyfi felnőtt. Tanulta szorgalmasan a prilipi főpapnál az írás mesterségét. Mihelyst elbírta a karja a kardot, atyja megtanította vívni és nyilazni. A felhők közt szálló madarat is eltalálta nyilával a királyfi, a legügyesebb vitézzel kiállt egy szál kardra. Nagy szükség volt akkoriban a katonára a szerbek országában. Uros cárnak sok baja volt a turbánosfejű törökökkel. Minduntalan betörtek a hegyei közé. Elhajtották szép göndörszörű nyájaikat, legelésző lovaikat. Elhurcolták a gyermekifjakat katonának, janicsárnak, ha szerét ejthették. Így volt ez béké-

ben. Hát még háborúban! Marko királyfi sem maradhatott nyugodtan atyja várában. Gyűlölte a hitetlen törököt, és fájt neki nagyon, hogy hazája földjén török lába tapos. Öccse, Andrija, vele járt ellenséget üldözni. A szűk sziklasikátorok közt elállták az utat a hitetlenek előtt. Órákig, napokig gubbasztottak a hegyekben, sívító szélben, esőben, hóvizatarban, ha törökre lestek. Megvasalt puskájuk agyát szorongatva feküdtek a kemény kövön, s ha felbukkant egy-egy fehér turbán, oly hamar visszabukott vörösén a vértől. Egész ifjúságuk harcokban töltötték. Hosszú esztendőkön által mindennap vívtak a hitetlen törökkel. Hú lova, a tarka Sarac, sohasem hagyta el a tündérkirályfit. Vele volt a hegyekben töröklesen, vele ment a völgyekbe párviadalokra, ütközetekbe. Segített a gazdájának, harapta a török lovat, rúgta a törököt. Nem is győzte le kettejük egy török vitéz sem.

Sok hősi tett után egyszer Marko királyfi hazafele lovagolt. Vele volt az öccse is. Kifáradtak a küzdelemben, meg voltak rakodva teméntelen kincessel, zsákmánnyal. Lassan baktattak lovuk hátán a poros, köves úton. Várva-várta őket várpalotájuk.

Erős kőfalak öveztek a magas palotát; maga a várkastély csupa erős szikla. Két sor ablak csillogott egymás tetejében. Kis kerek ablakok néztek le a torony oldaláról. Az ablakok mögött hűvös, fehér termek. Mestergerendás mennyezetüket cifrára faragott faoszlopok tartották. A ragyogó falak díszítve arannyal, a hosszú folyosók kövezve márvánnyal. Nagy tölgyfakapui cifra vassal kivertek. A vár főkapuja tiszta, fényes acél, lezárva erősen dalmát lakatokkal, mit idegen ember nem bír kinyitani. A vár aljában köröskörül tornácos istállók, bennük fényes márványjászolokhoz kötött tüzes lovak ropogtattak zabot. Sok szolga szaladgál a lépcsőn, tornácon. Hófehér gyolcs ruhájukon kék dolmány feszül meg, lábukon sárga bocskor díszleg, keskeny szíjjal feltekerve térdig.

A tündérkirályfi szép úri otthona kerek tornyaiban kis szobácskák voltak. Ott szeretett a két királyfi tartózkodni, mikor hazakerültek. Minden falat, padlót vastag szőnyeg takart ott. A kemény kősziklák után jólesett nekik a puha szőnyegek heverni, pihenni. Most is, ahogy hazajöttek, szobájukban leheveredtek.

— Hallod-e hogy nyerítenek odalenn lovaink? — kérdi a királyfi az öccsétől.

— Hallom a nyerítést, de azt igazán nem tudom, melyikünknek a lova nyerített. Három lovat hoztunk, melyik hát a tied? — kérdezte Andrija.

— Osztózzunk meg, öcsém, hogyha úgy akarod — felelte Marko királyfi. — Három paripánkért hét törököt

Foto Erdelyi

Szent Mihály-kápolna Kassán.

Ida néni, a rajz és kézimunka tanárnője, tréfás rajzokkal szokta megleckéztetni gondatlan tanítványait...

öltem. Te hármát vágta le. Úgy lesz tehát legjobb, hogyha nekem hagyod a két holló lovat. Tied lesz a fakó.

Így ítél Marko királyfi, gondolta, így jó lesz. De a fiatalabb királyfinak ez sehogy sem tetszett.

— Mit? Hogy tiéd két ló legyen, s nekem csak egy jusson! — kiáltott. — Nem, ezt nem engedem!

Fölugrott a kerevetről, felszökött Marko királyfi is. Kirántotta kardját, kihúzta a bátyja is. Ott álltak egymással szemben, villámokat szórt a szemük. Andrija nem nézte, hogy bátyjával áll szemben, neki vágott többször. Marko királyfinak védekeznie kellett. És védekezés közben tehetett-e róla, hogy a hegyes kardja átdöfte az öccse szegény ifjú szívét?

Az ifjabbik királyfi lehanyatlott a szőnyeges padlóra és igen-igen halavány lett. Nagy volt a bánata Marko királyfinak. Bánta már, amit tett. Letérdelt az öccse mellé. Szólongatta keserves panasszal.

— Öcsém, édes öcsém, úgy-e, semmi bajod? Nem kell nekem egyik ló sem, csak te kelj fel innen.

A kisebbik királyfi a bátyja keze után nyúlt, szelíden megfogta és mondta halkan Markonak:

— Figyelj kissé reám, nem beszélek soká. Ha apánk kérdezi, hogy a fényes kardod mitől lett oly véres, meg ne mondd neki, hogy engem megöltél. El ne keserítsed.

Feljajdult Marko királyfi, de az öccse folytatta:

— Mondjad neki, édes bátyám, hogy a zöld erdőben jártál, most is, mint mindig, vadakat hajtottál. Ahogy ott jársz, találkoztál egy csendes, kis özzel. Szóltál neki, de nem akart az utadból kitérni. Szóltál szépen, szóltál csúnyán, de hiába. Sem ő neked, sem te neki nem akartál engedni. Ekkor kivontad vitézi kardodat és a kis öznek vége lett. Kitért az utadból, mehetél már tovább. De te már nem mentél, nézted az őzikét és fájt a szíved, amiért így tettél. Fájt. Fáj, úgy-e, most is? Csakhogy most már késő.

Marko királyfinak sajgott a lelke, de nem jött könny büszke szeméből. Csak sóhajtott némán. A kis királyfi meg suttogva folytatta:

— Ha a tündéryanánk kérdi, hogy hol van az öcséd, ne mondd, hogy megölted. Miért keserítenéd? Mondjad, hogy elvándorolt vadidegen földre, ott meglátott egy büszke, szép leányt s nem tudja elhagyni. Az idegen leány adott neki inni a feledés kelyhéből és azóta nem vágyik vissza. Elfelejtett mindent. Sohasem tér vissza.

Marko királyfi átölelte a testvérét; nem szólt, mit mondott volna! Csak nézett reá bánatos tündérszemével.

— Még valamit mondok, azután meghalok — szólalt meg újra Andrija. — Jó bátyám, vigyázz magadra a fekete hegyekben. Sok haramia jár ott, bajod ne okozzák. Ha rád támadnának, ne ijedj meg tőlük. Csak kiáltsd hangosan szegény öcséd nevét. Ha hiába hívsz is, ha nem is mehetek, de nevem hallatára a vad haramiák szétfutnak, elfutnak, neked békét hagynak. És a környezeted így nem fogja megtudni, hogy ártatlan öcsédet megölted.

Többet nem szólt a kis királyfi. Ránézett még egyszer megbocsátó tekintettel a bátyjára és örökre lehunyta a szemét.

Az árnyas bástyák mögött volt egy óriási szikla. Oda vitte Marko királyfi szegény kis öccsét eltemetni. Csak a Sarac kísérte el oda. A táltos ló hátára rakta a királyfi megölt öccse testét és ballagtak lassan a szikláig. Ott Marko királyfi elhelyezte szépen zöld mohágyra Andriját és rázárta az erős sziklakaput.

Később is mindig a Saracnak panasolta a szerencsétlen királyfi a bánatát. Vele beszélt mindig az öccse vitézi tetteiről, neki öntötte ki a szívét. Másnak nem szólhatott róla.

Még aznap este fátylát vett kezébe és lement az udvarra. Útja az istállóba vitte. Ott álltak a zsákmányolt lovak. Csillogott a fáklyafényben síma szőrük. Jókedvvel ropogtatták az elibük tett zabot. Marko királyfinak nem kellett a három ló. A cifra jászoltól eloldotta a kötőféket és kivezette mind a három gyönyörű állatot a

Foto Erdélyi

A kassai honvédemlék. (A csehek lerombolták.)

vár kapujához. Ott nyakukba vetette az aranyos kötőféket és végigvágott rajtok gyöngyháznelyű fonott ostorával. Szélnek eresztette a lovakat. Bár úgy tehetett volna mardosó bánatával is!

De bizony a bánat sohasem távozott Marko királyfítól. Folyton üldözte, kergette egyik helyről a másikra. Sem harc, sem vadászat nem okozott neki többé gyönyörűséget. Csak az egyedüllet nyugtatta meg kissé. Bánatát elvitte hazulról, kiment a hegyekbe, kereste a magányt. Kedvelte nagyon a szürke kömezők némaságát. Csendes mozdulatlanlanságuk megnyihette a lelkét. Bejárta a szerb sziklákat, majd a tengerparti hegyekben bujdosott. Gyönyörű tájakon pihent meg tündérszeme, de a könnyek elhomályosították ragyogó tekintetét és nem látta a vidék szépségét. Minden hegycsúcs, minden szoros arra emlékeztette, akivel eddig együtt járt ott. Ha törököt látott, akkor is az öccse jutott az eszébe,

akivel annyit harcolt a hitetlenek ellen. Nem volt kedve emberek közt élni; nem akart már beszélni se, csak a Sarac lóval.

De csakhamar éppen a magány kezdte el kínozni a királyfit. Belevetette hát magát a harcokba. Szerzte az országban dúlt a török akkor. Volt neki két hűséges bajtársa, akikkel együtt járta törökverő útját. Az egyik volt a magyar Szibinyáni János, a másik szárnyas Relja vitéz, a bosnyák dalia. Együtt járták be a hegyeket, mezőket, együtt harcoltak, harcok fáradalmi után együtt mulatoztak. Csakhamar félelmes lett a nevük a török előtt. Rettegtek a törökök, ha velük találkoztak, mert előlük egy török sem vihette el bántatlanul az irháját. Legjobban gyűlölte tán Marko királyfi a törököt. Nem nézhette őket sohasem nyugodtan. Ha más nem akadt a kezébe, óriás pipájával zúzta össze a tar koponyákat.

(Folytatjuk.)

AZ INDIÁNOK ŐSHAZÁJÁBAN.

Személyes élmények alapján az Ifjú Polgárok Lapja számára írta *Jenő J. Jenő tengerésziszt.*

Séta Braziliában.

Középamerikából jövet, a «Donau» vitorláit már húsz nap óta viaskodtak a szeszélyes szelekkel. Egész idő alatt nem láttunk mást, csak a felhős eget, és a mérhetetlen vizet.

Egyszer csak feltűntek a láthatáron Brazília hegyekkel szegélyezett partjai, majd a régi fővárosnak, Bahiának magaslaton épült házai.

Megérkezésünkkor, szokás szerint, a révkalauz fogadott bennünket. Az ő vezetésével futottunk be Bahia kikötőjébe.

Az indiánok őshazájában vagyunk. Bahia — régi nevén San Salvador — valamikor Brazília fővárosa volt. Azonban egészségtelen éghajlata és a kikötőjének kedvezőtlen fekvése miatt a gyönyörű környéken épült Rio de Janeirót tették meg az ország fővárosának. Itt van a gócpontja az egész világra kiterjedő be- és kiviteli kereskedelemnek. Itt vannak a világkereskedelmi cégek óriási és nagyszámú tárházai.

Bahia azóta elszegényedett, hajdani forgalmas élete nagyot hanyatlott. A város két részre oszlik. A part mentén a szegényebb sorsú nép lakik, míg a magaslati részekben a jobb módú nép telepedett meg. Hogy el ne fáradjunk a város körülnézésében, lóvasútra szállunk. A furcsa kis járművet két öszvér vontatja megszokott egykedvűséggel. Száz reis-ért (kb. a régi húszfilléresnek felel meg) beutazzuk az egész várost.

Eleinte lapályos talajon halad velünk a kis alkalmatosság, majd emelkedéshez ér, ahol kettővel szaporítják az öszvérek számát.

Párperces kocogás után olyan meredekhez értünk, hogy felháborodtunk az állatok kintzán, s ki akartunk a vonatból szállni. Az udva-

rias kalauz azonban visszataszolt bennünket azzal a megjegyzéssel, hogy erre felé megszokták ezt már az utasok is, meg az állatok is.

Megnyugvással vettük aztán, hogy két öszvért megint befogtak a többi elé, s most már hat lóval vágtnak neki a meredeknek. Az istenadta párok bámulatos fűgességgel és szőfogadással pár szempillantás alatt a hegyre röpitették a járművet.

A magaslaton mind a hat öszvért kifogták a «vonatból», s innen kezdve egészen szokatlan módon folytattuk tovább utazásunkat.

Ugyanis a kalauz néhány utas segítségével erőteljes lökést adott a kocsinak, mire száguldva repültünk a völgyben fekvő alsó városrész felé. Minden pillanatban azon rettegünk, hogy felborulunk, pozdorjává zúzódnak mi is, meg a kocsi is.

Percekig tartó háborzongató, életveszélyes kocsizás után megérkeztünk az alsó végállomásra. Megkönnyebbülten szálltunk ki a kocsiból s megfogadtuk, hogy Brazília minden kincseért se ülünk fel többet a bahiai lóvasútra.

A régi fővárosban komoly látnivaló bizony alig akad. Az egykori császári paloták, a parlament és a színház csupán az emlékeztetőmélők. Néptelen utcák, ürességtől tátongó üzletek, meg a nagy szegénység beszélnek lépten-nyomon.

Sokkal jobbak voltak itt a viszonyok akkor, amikor Brazília még császárság volt, s amikor itt volt a császárnak és a kormánynak a székhelye. Innen indult ki az egész világot behálózó kereskedelme.

Don Pedrónak, az utolsó császárnak halála után, 1889-ben Brazília köztársasággá alakult. A köztársasági elnök és a kormány székhelye Rio de Janeiro lett.

Másnap reggel kirándulásra indultunk Bahia távoli hegyei felé, merre az őserdők kezdőnek. Új es bennszülött vezetővel könnyű, kordézerű kis kocsin hajtattunk ki a városból. Eleinte kávé- és cukornádültetvények közt haladtunk. A délutáni órákban már a hegység lábánál voltunk. Itt kiszálltunk. A kocsit visszaküldtük, s gyalogszerrrel folytattuk tovább az utunkat.

Titokzatos, sűrű erdő sötétlett előttünk. Nem volt sehol út, vagy ösvény, amelyen behatolhattunk volna.

Nagy vergődéssel fúrtuk magunkat előrébb pár száz lépéssel, aztán ritkább helyre akadtunk. Az évszázados fákat behálózó, karvastagságú folyondárok és indák át bukdácsolva, nehezen törtettünk előre, mindenütt vezetőnk nyomában.

Hosszas és fárasztó bujkálás után, sötétedésre egy magányosan álló bambusz-kunyhóhoz értünk. Vezetőnk egy-két szót váltott a kunyhó rezesarcú gazdájával, aki készségesen átadta nekünk szállását éjjeli menedékkül. Előbb azonban vacsorával kínált meg bennünket. Az egyszerű étek zebupecsenyéből, kenyérből és vörösborból állott.

Nem sokat kínáltattuk magunkat. Csillapí-

Erdélyi szász himzés. — Közli: Hollóné Hatos Cornélia.

A régi erdélyi szász himzések egy gyönyörű példányának másolatát közöljük. Állat- és növényalakok szépen stilizálva, arányos foltelosztásban alkotják a mintát, amely diványpárnának, esetleg — többször ismételve — falvédőnek igen alkalmas. Az egészet piros, 8-as sz. mosópamuttal, a formákat sűrűn egymás mellett haladó láncöltéssorokkal kitöltve hímezték.

Drótvázás babák készítése.

A baba, a kis lányok évezredek játéka, sohasem megy ki a divatból. A mai kis lány is szívesen játszik babával. A karácsonyfa alatt is elsősorban azt keresi, hogy babáról nem feledkezett-e meg a Jézuska. Kis hugaitoknak, de még kisebb öcsikéeknek is magatok készíthettek csinos, amellet olcsó, és ami a fő, törhetetlen babákat, és így még több örömet szerezhetnek kis testvéreiknek karácsonyra.

Bármelyik vaskereskedésben lehet kapni alig néhány fillérért jól hajlítható drótot. Kisebb babához természetesen vékonyabb, nagyobb babákhoz vastagabb drótot veszünk. 20–25 cm magas babákhoz kb. 1 mm vastagságút. Először elkészítjük a baba vázát. A deréknál kezdjük el és végezzük be a baba drótvázának kialakítását, hogy a drótvégek ne sértsenek játék közben. A lábak állásának megfelelően hajlítjuk meg a drótot, visszafelé egyszer-kétszer áthajtjuk az első dróton, majd a fejnél és a karoknál hurkokat hagyunk. Most a kezekre és lábakra vattát (lehet közönséges paplanvatta is) teszünk, és ezt előbb cérnával vagy pamuttal jó szorosan ráerősítjük. A karokat és a lábakat testszínű gyapjufonallal csavarjuk körül, a kéz- és lábfejet jelző hurkot úgy varrjuk be, mintha stoppolnánk! A fejnek annyi vattát veszünk, hogy kerekded legyen, ezt is testszínű pamuttal csavarjuk be és szemet, orrot, száját varrunk rá. A haját megfelelő színű gyapjufonálból készítjük. A rongyhulladékkal kitömött vázat fehér vászonszálakkal szorosan becsavarjuk és fehér cérnával

ügyesen levarrogatjuk. Most készen van a jól hajlítható, törhetetlen baba, csak fel kell öltöztetni! Itt tág tere nyílik a fantáziának! Magyar lány, cserkészfiú, pojáca, elegáns dáma, még krampusz is kerülhet belőle. Jó munkát!

Országhné Luttor Terézia.

tottuk éhségünket, aztán meg fáradtságunkat. Előre elkészített fekhelyeink percek alatt elcsicsigattak mindannyiunkat.

Szállásadónktól másnap felnyergelt öszvéreket kaptunk. A hegyes-völgyes út, amely előttünk mutatkozott, kemény dió lett volna gyalogosan. Jóakarónk figyelmeztetett a hegyszakadékokra, meg arra is, hogy saját érdekünkben még a sötétség beálta előtt visszatérjünk. Minden jóakarátát, figyelmét megköszönve, nekivágtunk a meredek sziklák lejtőnek.

A barlangokkal telelyukdalt szakadékok, az őserdő vén fatörzsei, az ünnepies csend fenséges érzéssel rakta tele a lelkünket.

Öszvéreink patkóinak csattogására ijedten rebbentek fel nyugalmukból a rikácsoló papagályok.

Már jó ideje haladtunk — tátongó szakadék szélén vezető nyaktörő úton — amidőn kis karavánunk hirtelen megakadt. Egy évezredek kidőlt fatörzs fekvődt előttünk keresztben. Alighanem a vihar döntötte ki gyökerestől.

Leszálltunk öszvéreinkről. Leültünk a fatörzsrre, s itt fogyasztottuk el szerény elemőzsiánkat.

A szakadék mélyéből hirtelen furcsa hangok törtek föl.

Óvatosan a szakadék szélén meredező sziklatömbhöz húzódtunk s csodás dolgot láttunk. A szakadék mélyén, a patak vizétől símára csiszolt sziklán egy óriáskígyó (boa constrictor) tusakodott egy jaguárral.

Lélekzetünket visszafojtva figyeltük a borzasztó harcot. Egyszer csak felfigyeltek. Észrevettek bennünket. A több sebből vérző jaguár úgy nézett felénk, mintha bennünk újabb ellenséget látna. Vérben forgó, villogó szemeknek ijesztő tüztől alig bírtuk állni.

Fegyverekkel el voltunk ugyan látva bőségesen, de nem akartuk végét vetni ennek az érdekesítő párviadalnak.

A jaguár, mintha megérezte volna, hogy részünköröl nem fenyegeti veszedelem, alattomos mozdulattal hirtelen megfordult s hatalmas ordítás után ellenfelére vetette magát. A boa erre fütyüszerű sziszzenést hallatott és kihatetlen gyorsasággal a jaguár teste köré gyűrte magát, derékban kettépattanotta annak bordáit. A jaguár egy elnyúlt, borzalmas üvöltés után megszűnt élni.

Az óriáskígyó azután zsákmányát a közeli oduba vonszolta. Pár pillanat múlva ismét előbújt, lekúszott a patakhoz s megsebesült

farkát a vízbe eresztve, kipihente fáradalmait. Az őserdő mélyén lejáródott állatdráma ezzel befejeződött. Mi pedig tovább folytattuk érdekes utunkat.

Nemsokára a szakadék végéhez értünk, ahol a hegyekből jövő hegyipatak mintegy száz láb magas vízesést alkotott.

Az erdő képe itt megváltozott. A tarka tollazatú madarak ezerféle hangon csattogtak, énekeltek. Gyönyörű színű lepkék repkedtek.

Egy villámsujtott, üszkös fatörzs belsejéből éles madárcsipogás hallatszott. Vezetőnk felmászott a fa odujáig és belenyújtotta hegyesvégi botját. Nagy ámulatunkra pompás tollazatú paradicsommadár bújott ki onnan, kétségbeesett erőfeszítéssel törve utat magának a szabadba. Az üregben tenyérynagyságú óriáspók fészkel, amelynek most csaknem áldozatul esett a kiszabadult madár.

A távolból hirtelen zúrzavaros, sikongó hangok szálltak felénk megint.

Közelebb érve a za helyéhez, meglepetésse láttuk, hogy a lármázók... majmok voltak! Két ellenséges család lehetett, mert kövekkel és a fák keményhéjú gyümölcseivel hajigálták egymást. Annnyira el voltak mélyedve a szomszédok közti »jó viszony« elmélyítésében, hogy bennünket észre se vettek s így semmi bántódás nem ért bennünket.

A Nap már igen alacsonyan állt. Közeledett a hirtelen jövő trópusi sötétség. Közben nehéz felhők lepték meg az erdőt, feketítették az eget. Fullasztó hőség nehezedett ránk.

Megkettőztünk lépteinket és sietve törtettünk vissza kiindulóhelyünk felé. Éppen a legjobbkor értünk a kunyhóhoz. Óriás erejű vihar tört ki. Villámlott, csattogott mindenfelé.

A kunyhó gazdája őszinte örömmel fogadott bennünket. Vele együtt fogyasztottuk el a kínált sajtot, kenyeret és friss forrásvizet.

Az éjszaka folyamán a vihar csende edett, az eső elállt s így a jóleső pihenés után másnap reggel kiegyenlítettük minden tartozásunkat, megköszöntük vendéglátó gazdánk sok szívességét, aztán az erdő szélén ránk várakozó kordéval visszatértünk a városba azon az úton, amelyen jöttünk.

Még néhány napot időztünk Bahiában, aztán elvitorláztunk Szent Ilona-sziget irányába.

Karácsony édes ünnepén.

Legyen ma templom minden ember szíve,
Melyben a lélek szárnyat bontogat!
Karácsony édes ünnepén:
Legyen imádság minden gondolat!

Legyen ma templom minden ember szíve,
S legyen a templom tiszta, szent, fehér.
Karácsony édes ünnepén:
Istennek tetsző legyen a kenyér!

Szálljon szívünkbe áldott akarat
S tegye egymásba mind a kezeket!
Karácsony édes ünnepén:
Te légy vendégünk: Jóság, Szeretet!

Akiknek könnyet osztogat az Élet
És kín a napja, kín az éjjele,
Karácsony édes ünnepén:
Ne fuss előle! Oh, beszélj vele!

Testét takard be, s enyhítsd sok sebét!
Oh lásd meg, tudd meg: testvér ő veled!
Karácsony édes ünnepén
A szíved szépül, őt, ha öleled!

— Fenyőfa zöldje, fénylő gyertyalángok:
Szépségeik ma mind a lelkeket!
Karácsony édes ünnepén
Maradj vendégünk: Jóság, Szeretet!

Móra László.

Könyvosztás után... Érdekes olvasmány...

KARÁCSONYI AJÁNDÉK...

Drága jó Szerkesztő Úr:

Már régóta készülök ennek a levélnek a megírására, de csak mindig halasztgattam, hogy ha csak lehet, minél távolabb tartsam magamtól a — búcsúzás óráját. De most már, hogy mögöttem — elballagott vén diák mögött — újra megszólaltak az iskolák csengői, most már nem halaszthatom tovább.

Drága jó Szerkesztő Úr, úgy fáj nekem az, hogy búcsúzó szavakkal kell bezöngötnem az Ifjú Polgárok Lapjához. Úgy érzem, mintha valami kiszakadna a szívemből, valami nagyon-nagyon drága virág-csokor. Csak az a tudat vigasztal, hogy nem nyomtalanul szakad ki belőlem, csupán szétoszló illatot hagyva maga után ez a hosszú éveken át lelkemet illatával felüdítő drága bokréta, hanem elszórt magvait itt hagyja nálam: a szívembe, a lelkembe zárva, amelyből már egy újabb virágderdő csírái hajtanak... Égből jövő áldás volt számomra az Ifjú Polgárok Lapja, áldást hozó, magvető égi ajándék. Gyönyörűző harma volt számomra minden betűje, amely életrekelte a lelkem mélyéből félenken előbúvó kis virághajtásokat. Lángoló Tűz volt, amely lángra lobbantotta bennem a Hit, Szeretet, Önzellenség és Munka szikráit. Imádságra tanító édesanya volt az Ifjú Polgárok Lapja: megtanított szívből, őszintén imádkozni úgy, hogy valahányszor imára kulcsolom kezemet, sohasem tudok megelégedezni az én drága hazámról, a gol gotátjáró drága magyar nemzetemről, és az ég áldását kérem mindazokra, akik szívük mélyén hordják édes hazánk sorsát...

Itt áll előttem az Ifjú Polgárok Lapjának gondosan összegyűjtött évfolyama. A könyvkötő már vár rájuk, hogy ezt a sok drága kis

bokrétát egy összefüggő, gyönyörű nagy koszorúba fonja. Olyan illatok, olyan gyönyörű frissek ezek a kis bokréta, hogy szinte mindegyiken ott csillog még a harmat gyöngye is. És én mégis szeretném kiegészíteni ezt a gyönyörű koszorút még egy szál rózsával. Őszinte bizalommal fordulok azért drága jó Szerkesztő Urhoz, mint gyermek édesatyjához, hogy még mielőtt elindulnék arra a nehéz, göröngyös, de sokat ígérő magyar jövődő útjára, azon a sok, drága útravalón kívül, amelyekkel annyira elhalmozott eddig, még egyszer ajándékozzon meg valamivel: — a fényképével. Szerkesztő úr fényképe lenne az Ifjú Polgárok Lapja koszorújának kiegészítő szál rózsája, és nekem egy egész életre való drága ereklye.

De most már búcsúzással több időt nem rabolhatok el Szerkesztő Urnak azokból a minden percében drága, munkás óráiból. Lelkileg még egyszer átítelek kedves alakját és megcsókolom munkás két kezét.

Drága jó Szerkesztő Úr, most, hogy levelem végére érke, ha nem is vagyok a «kifélé siró» fajtából való, mégsem tudtam útját állani annak a kis könnyecseppnek, amely erővel útát tört fel magának a szívem mélyéből... És lelki szememmel úgy látom, hogy ez a kis könnyecsepp ott ragyog Szerkesztő Úr drága, édesatyjai kezén, amely még egyszer szeretőn végigsimít rajtam, és áldólag emelkedik utánam, amint elindulok a magyar jövődő göröngyös, nehéz, de szent és ezerszer áldott útján.

Egy öröklé hű fia:

Turi László, érettségizett f. ker. isk. tanuló,
Ujdombovár, Aradi-u. 1.

VIDÁM ÍRÁSOK A DIÁKÉLETBŐL.

A rejtélyes Morse-táviratok.

A hold sárga tányérja mintha csodálkozva megállt volna egy percre: a síófoki öbölben útrakészen dohogott a «Helka», a Balaton öreg, kipróbált gőzhajója. Este nyolc óra volt. Máskor a hajójárat Síófok és Balatonfüred közt ilyenkor megállt. A Helka, a Balaton öreg vándora azonban mintha most kihúzza volna magát. Fiatalosan, peckesen ringató zott a kikötőben. Cserkészeket várt!

A csapat egy hete táborozott már a fenyesben, amikor Bodroghy úr, a hajózási vállalat igazgatója, meghívta a cserkészeket egy éjszakai hajókirándulásra. A fiúk fegyelmezett sorokban vonultak a fedélzetre, széles köpenye ket szorosabbra vonták maguk körül a hűvös este miatt és repesve várták a hajó indulását. Mindnyájan boldogok voltak, ragyogtak az örömtől és a várakozás izgalmatól. Csak egy cserkész volt szomorú: Bimbó Gyuszi! A táborórségen kívül, amely négy fiatalabb fiúból állt, egy idősebb cserkésznek otthon kellett maradni. Hátha történik valami. Sorsot húztak és Bimbó G uszira esett a választás!

Szomorúan üldögélt a tisztí sátorban és sóvárogva hallgatta a «Helka» dudálását: az volt az indulás jele. Egyetlen vígasza az volt, hogy tisztí sátorban ült, táborparancsnoknak érezte magát, és az asztalon álló valódi Morse-gép felhatalmúlag rendelkezett. Igaz, hogy a gép kezeléséhez nem nagyon értett, de a csapat távollétét akarta felhasználni, hogy morse-tudományát az ismeretlen gépen kipróbálja. Még soha nem próbálta meg: hátha tud banni a géppel? Nagyobb csodák is történtek már, miért ne sikerülhetne?

Elővette Boross Pál, a műszaki tiszt jegyzeteit, amelyek ott heverték az asztal sarkán. Egy rövid szöveget keresett, amelyet a Morse-gépen hibátlanul továbbíthatna. Aligán táborozott a «Fe ér Sas» csapat, azoknak fog morskész i. Leült a gép mellé, és Boross Pali jegyzeti alapján remegő ujjakkal lekopogtatta a gépen a következő szöveget:

«Fiúk, fel a fejfel, a harsona zeng!»

Ő legalább is azt hitte, hogy a gép ezeket a szavakat fogja továbbítani. De egy ilyen makrancos morse-masina mire nem képes! A «Fehér Sasok» táborában a morse-leadó ezt a — hogy úgy mondjuk — kissé zavaros mondatot jelezte:

«Pfu! a káposztafejek orgonálnak a víz alatt!»

Nagy volt a megrökönyödés a Fehér Sasoknál. Rövid tanácskozás után elhatározták, hogy az érthetetlen szöveg ismétlését kell kérni. Lassan, betűzve ütötték le a billentyűket:

«Üzenetet nem értjük, kérjük megismételni. Várjuk a választ. Jó munkát!»

Bimbó Gyuszi őszinte rémülettel vette egyszerre észre, hogy a morse-leadó működni kezd. Mitévő legyen? Segítséget szegve kéri, bár Mohay Pista, a tizenháromesztendő, még próbaidős cserkész (jelenleg éppen táborőr) értett a Morse-gép kezeléséhez. De csak nem fog egy nálánál fiatalabbhoz fordulni segítségért! A kéznél lévő titkos Morse-szótárban betűzni kezdte a rejtélyes választ. Jó félóra alatt sikerült is megoldani a titokzatos szöveget.

«Patagóniai fagyaltkereskedő telitalálat révén holnap este ventiltátorok Kiskundorozsmán marharépával pántlikát nyelt.»

Csodálkozva rázta a fejét szegény Bimbó Gyuszi, mndhatnók őt érte telitalálat ezzel a távirattal. Élt a gyanúporral, hátha rosszul vette fel az üzenetet. Hamar vissza-mors-z tt:

«Válasz kissé zavaros. Ismétlést kérek!»

A Fehér Sasok Gyuszi üzenetét így olvasták:

«Cigarettafüve Tajkoncon kacsabundába ütközött.»

A Fehér Sasok kövémeredten betűzték a titokzatos mondatot. Mit tehettek? Újabb kérdést intéztek a síófoki táborhoz:

«Talán szakértő ismétlje az üzenetet. Így nem tudunk zöldágra vergődni.»

Ezt Gyuszi így olvasta:

«Kenguruköröm villámhárítón sakkozva keverőgamót göröngyölt. Ablaküvegre aszpirint puhítani

Most már ő sem habozott. A Morse-gépet okolta a hibás leadásért, a Fehér Sasok táborát a tudatlanságért. Csak egy nem jutott eszébe: önmagát okolni. Hogy nem ért egy fikarcnyit sem a Morse-géphez: sem üzenetet továbbítani, sem szöveget leolvasni nem tudott, ezt talán még önmagának nem vallotta be.

A sikertelen kísérletektől már kezdett indulatba jönni. Kabátját levetette, idegesen dobolt ujjaiával, időnként felugrott a táboriszékről, majd újra dühösen lapozni kezdte Boross Pali morse-szótárát és küldte a morsegepen az üzeneteket, kérdéseket és válaszokat a Fehér Sasokhoz. Azok is válaszolgattak, az eredménytelen kísérletek őket is nyugtalanították: arra nem is gondoltak egyelőre, hogy egy tökelletűt számarúl a sífoki táborban a Morse-gép mellett, aki a morse-szótár titkos jegyeit félreérti, vagy egváltalában nem érti és innen származik az egész cirkusz.

A kölcsönös félreértések így ismétlődtek éjfélig. A «Helka» már befutott a kikötőbe, a fiúk visszaérkeztek a táborba, és ugyancsak nagy volt megrökönyödésük, amikor Bimbó Gyuszit a Morse-gép mellett görnyedve találták.

Boross Pali rögtön felismerte a helyzetet. Gyengéd erőszakkal elvonszolta a sok fejtöréstől verejtékező Gyuszit.

— Hát ezt jól megcsináltad! Hisz a morse-szótár, amelyet az

asztalon találtál, titkos jelek gyűjteménye. Csak úgy van értelme, ha visszafelé olvasva, minden harmadikat helyezed egymás mellé! Szép kis morszéses folyhatott itt! Mutasd, milyen válaszokat vettél fel?

— Ó, semmit, semmit — és Gyuszi igyekezett a zavaros és értelmetlenségében humoros szövegeket elrejtetni.

De ehhez már nem volt idő! Boross Pali villámgyorsan kikapta a bűnös kezéből az áruló írásokat, és az egész csapat harsány hahotázása közben olvasta fel

«Patagóniai fagyaltkereskedő...

És egymásután mind a félreértett üzeneteket.

Egyszerre kopogni kezdett a gép. Boross Pali betűzni kezdte a szallagon leüldöző pontok és vonások jeleit:

«Mi történt nálatok? Őszintén meg vagyunk ijedve! Fehér Sasok.»

Boross Pali válasza rövid volt — viszont mindent megmagyarázott:

«Őrültült a morse-gépünk mellett! Minden üzenet tárgytalan.»

A Fehér Sasoknál egész éjjel izgatottan tárgyalták a hírt: őrült került a sífoki táborba!

Pár nappal később egy tihanyi kiránduláson találkozott a két csapat. A Fehér Sasok szinte megrögzötték kérdéseikkel a sífokiakat: mi van az őrülttel? Válasz helyett azonban csak rejtett kuncogást és jelentőségteljes hallgatást kaptak. Diplomamossollyal utasítottak vissza minden kérdést. Mert annyi összetartásnak csak kell lenni egy csapatban, hogy cserkészársukat nem szolgáltatják ki mások gúnyolódásának! Nem igaz?

Rába,

REJTVÉNY.

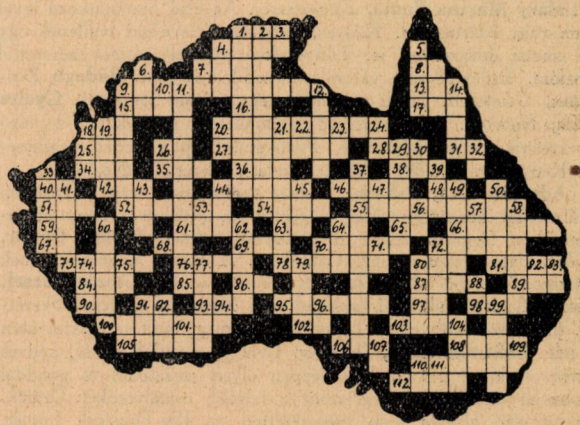
A novemberi számban közölt keresztrejtvény helyes megfejtésért sorsolás útján a következő tanulók részesülnek jutalomban:

Ifjúsági könyvet kapnak: Orsolya-Rendi Róm. Kath. Polgári Leányiskola, Sopron; Szakáll Ilona, Vecsés (Hunyadi-u. 5.); Glózer Ilona, Gmeiner Ilona VIII. gimn. tanulók, Sopron, (Orsolya-zárda); Kudák Béla (I.), Sátoraljaújhegy; Nagy Erzsébet (II.), Csurgó; Köhler Szilárd (II. c.), Budapest (Váli-úti polg. fiú); Prunner Ilona, Ferenczei Vilma, Luif Erzsébet (III.), Budapest (Szent Teréz int.); Szenek Júlia, Hanga Erzsébet, Lászlófi Erzsébet, Paróczi Margit, Gerhardt Kató (III.), Budapest (Szent Margit int.); Dudics Erzsébet (III.), Mátészalka; Éberth Edit (III.), Vecsés; Csincsik János (III.), Mátészalka; Csizmadia Károly (IV.), Sarkad. — **Szini-féle mintalapot nyertek:** Krecsmár László, Sátoraljaújhegy; Schnitz István (II.), Mátészalka; Benedikt Hubert (I.), Újpest (I. sz. f.); Szabó Imre (I.), Mátészalka; Gerics Gyula (II.), Tapolca; Lovas Imre (II. a.), Pestszenterzsébet; Himmer Ádám (II.), Nagymaros; Téren Lajos (III. b.), Pestszenterzsébet; Vásárhelyi József, Bíró István (III.), Mátészalka; Tamás János, Baranyai János, Lázár Gyula (IV.), Tapolca; Máté Ferenc (IV.), Budapest (Kiscelli-úti f.); Horváth Ernő, Farkas Arthur (IV.), Sárvár; Kiss András, Lőrincz Imre (IV.), Sarkad; Szorád Zoltán, Budapest (Hévíz-út 23—25.); Gerhardt Gábor Budapest (Horánszky-u. 8.). — **Csengery-leckekönyvet kapnak:** Gellérthegyi Aladár, Budapest (Greguss-u. 10.); Dénesi László (II. c.), Budapest (Váli-úti f.); Rácz Sándor (II. a.), Pestszenterzsébet; Zima Imre (III.), Rákossziget; Régenbrugger Ferenc (III.), Nagymaros; Táray Dezső (III. b.), Veszprém; Schurmann Károly (III.), Kecskemét; Barbinek Hubert (V.), Újpest (I. sz. áll. f.); Bozlák József, Gulyás István (IV.), Pécel; Farkas Zoltán (IV.), Nyírbátor; Horváth László (IV.), Sárvár; Török József (IV.), Nagykőrös; Funtig Ferenc, Csorna; Hőnig Kató, Bauer Kató (I.), Bácsalmás; Rédey Sarolta, Csurgó; Koroknay Matild, Krémer Margit (II.), Nagykáta; Rába Gabriella, Hajdu Margit, Vörös Katalin, Bíró Jolán (IV.), Budapest (Szent Margit-int.); Molnár Ágnes (III.), Püspökladány; Frisch Vera (IV. b.), Budapest (Felsőerdősi I.).

Vízszintes sorok: 1. A. A. A. Tengerszoros idegen nyelven. 7. Lusta. 8. Szibériai folyó. 9. Nagy öböl Ausztráliában. 13. Régi várakat hívák így. 15. Ausztrália legnagyobb tava. 16. Azonos mássalhangzó. 17. K. R. O. 18. Haza. 20. Földrajzi vonal az Északi félgömbön. 25. Folyó megszállt területen. 26. Kötsző. 27. Folyadéktartó edény régi neve, második betű kihagyásával. 28. Tagadó. 31. Szem. névmás. 34. N. G. U. 35. Dunántúli folyó. 36. I. S. 38. Himnállat. 40. Okozat első két betűje. 42. Menyasszony rövidítve. 44. Egy betű pótlással híres ázsiai kecskefaj. 46. Japán szigeteinek öslakói. 48. Testben van. 51. Ital. 52. U. R. I. V. A. D. 54. Kifőzött kávé neve. 55. Orosz katonai szerv. 59. Mint 16. vízszintes. 61. Ázsiai folyó. 63. Indulatsz. 64. A. É. 65. Nemzet. 66. Németországi város, hagyományáról nevezetes. 67. A. O. 68. Személyes névmás. 69. Becéző férfinév. 70. Világtáj. 72. Illatszer. 73. Folyónak van. 76. Folyó a volt orosz határén. 78. Az első betű kicserélésével afrikai nagy tó. 80. Versfaj. 81. Kártyában van. 84. K. N.

B. 85. A. Á. 86. Házállat. 87. Férfinév becézve. 89. Alsóruha. 90. Azonos magánhangzó. 91. E. L. 93. Ének másképen. 95. Görög Istenség. 97. O. C. 98. Folyó Ausztriában. 100. Régi török fegyver neve. 102. Rang. 103. Csapadék. 105. Kocsi régi neve. 106. Van németül. 108. Mondafaj. 110. A kör egy része. 112. Képek felerősítésére használják.

Függőleges sorok: 1. Az ötödik világrész neve. 2. Déli sarkvidék neve. 3. Jósziú teszi. 4. Japán pénznem. 5. Ausztráliai félsziget. 6. Régi magyar nemesi család. 7. Olasz skálahang. 9. Erzsényes állat. 10. Azonos mássalhangzó. 11. Északamerikai állam. 12. Házállat eledele. 14. Azonnal. 18. Régi nép. 19. Község. 20. Igekötd. 21. Nagy sziget Ausztrália mellett. 22. A kének van. 23. Rag. 24. Személyes névmás. 26. Kötsző. 29. Ebből van a gramofon lemez. 30. Nem tegnap. 32. Házállat. 33. Kígyófaj. 37. Ausztrália egy részének neve. 39. Szin. 41. Az égés terméke. 43. Mint 42. vízszintes. 44. K. D. U. 45. Becéző nőnév. 47. Indulatsz. 49. Tengeri állat. 50. Hegység Csonka-Magyarországban. 53. Nélvél idegen nyelven. 56. Tanuló teszi. 57. Z. I. B. 58. Egy betű pótlással nőnév. 60. Város az ötödik földrészen. 62. R. I. A. L. 64. Levegő németül. 70. K. E. 71. Azonos magánhangzó. 72. Hevesmegyei község. 74. Földmíves szerszám. 75. Mint 32. függőleges. 77. Hordokészítő neve. 79. Kerti szerszám. 80. Nem buta. 82. S. N. 83. O. G. 88. Azonos magánhangzó. 91. Női név röviden. 92. Régi súlymérték. 94. Mint 53. függőleges. 96. Állatlakás. 99. Afrikai népfaj. 101. G. Á. 104. Nem fiatal. 107. Állóvíz neve. 109. És latinul. 110. Összetett mássalhangzó. 111. Mássalhangzó fonetikus.

A megfejtés határideje december 15.

A megfejtők között a következő 25 jutalmakat sorsoljuk ki: A Csengery-irkagyárostól minden megfejtő Csengery-leckekönyvet kap. Ezenkívül 20 ifjúsági könyvet és 20 Szini-féle mintalapot sorsolunk ki.

